

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни

«МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ»

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»
спеціалізація _____
вид дисципліни за вибором
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: канд. екон. наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Алексеева Т. І.

2019/ 2020 навчальний рік

2. КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

Тема 1. Інституціональне середовище міжнародного бізнесу

Питання лекції:

1. Основні етапи формування та розвитку системи міжнародних організацій.
2. Типізація міжнародних організацій.
3. Місце міжнародних організацій у системі регулювання МЕВ.

1. Основні етапи формування та розвитку системи міжнародних організацій

Виникненню міжнародних організацій передувало досить тривалий процес розвитку міжнародного спілкування, в ході якого формувалися об'єктивні суспільні потреби у створенні спеціальних міжнародних органів, які б регулювали дедалі більш складні багатосторонні відносини між державами в різних сферах діяльності.

Першими міжнародними організаціями можна вважати (з певною мірою умовності) воєнні союзи держав, історія яких сягає в глибоку давнину. Щодо організацій економічного характеру, то одним з найстаріших прикладів можна вважати Ганзу – політичний і торговельний союз північно-німецьких міст, який існував в ХІУ-ХУІІ сторіччях. Центром Ганзи був Любек, її факторії розміщувались в Новгороді, Лондоні, Берліні.

Ця організація об'єднала майже сто міст і до функцій можна віднести: спорядження й охорона торговельних експедицій, утворення торговельних факторій у найважливіших містах, переважно в балтійських країнах, одержання всіляких торговельних привілеїв, уніфікація торговельного права. Таким чином, головною метою Ганзи був захист інтересів купецтва, яке здійснювало свої операції в цьому регіоні. Тривалий строк існування Ганзейського торговельного союзу свідчить про ефективність її діяльності.

Початок формування цілісної **системи міжнародних організацій** припадає приблизно на середину ХІХ сторіччя. Відтоді й до нашого часу можна виокремити такі основні етапи розвитку системи:

I етап (середина ХІХ ст. – середина 40-х років ХХ ст.) – становлення системи міжнародних організацій.

II етап (середина 40-х років – кінець 50-х років ХХ ст.) – формування системи Об'єднаних Націй;

III етап (кінець 50-х років – кінець 80-х років) – активізація

процесу утворення й поширення міжнародних регіональних організацій;

IV етап (з початку 90-х років) – трансформація характеру діяльності міжнародних інституцій внаслідок розпаду світової соціалістичної системи.

Ця класифікація має дещо умовний характер, оскільки чіткі межі між етапами накреслити неможливо. Проте, кожний з етапів характеризується найтипівішим аспектом розвитку системи, тому її виокремлення цілком виправдане.

На першому етапі розвитку системи міжнародних організацій з'явилися утворення переважно монофункціонального, вузькоспеціалізованого характеру. Регіональних організацій практично не існувало, якщо не враховувати нетривалі воєнні союзи (наприклад, Антанта). Щодо глобальних організацій загального, багатофункціонального типу, то спробою такого утворення була Ліга Націй, яка з'явилася в 1920 р. (офіційно заснована в 1919 р.) як політична реакція на наслідки Першої світової війни. Її метою був розвиток співробітництва між народами і гарантія миру та безпеки. Але інтереси європейських держав в цей час були настільки протилежні, що співробітництво налагодити не вдалось. Після виходу з Ліги двох найсильніших в Європі держав – Німеччини (1934 р.) і СРСР (1939 р.) – стало ясно, що організація неспроможна досягти поставлених цілей. Ліга Націй була офіційно розпущена в 1946 р., але фактично вона припинила функціонування вже напередодні Другої світової війни.

2. Типізація міжнародних організацій

Проблеми класифікації міжнародних організацій пов'язані не стільки з великою їх кількістю, скільки з існуванням безлічі різних ознак, за якими можлива класифікація. Тому доцільніше вести мову не про класифікацію, а про типізацію організацій. При цьому треба виділити найважливіші критерії, на основі яких може бути запропонована найзручніша типологізація.

Міжнародні організації можна розрізнати щонайменше за **трьома базовими критеріями**: членство держав, географічне охоплення, компетенція. Крім того, характеристику можна доповнити ознаками юридичного статусу, характеру діяльності, періоду функціонування та порядку вступу до організації (табл. 1.1).

Від характеристик (ознак) організації залежить її роль і місце в системі міжнародних відносин.

Типізація міжнародних організацій

Критерії типізації	Типи організацій
Членство держав	1) міждержавні (міжурядові) 2) недержавні 3) змішані
Географічне охоплення	1) глобальні (всесвітні) 2) регіональні 3) субрегіональні
Компетенція (функціональне охоплення, спрямованість)	1) універсальні (загальної компетенції) 2) спеціальні (вузької компетенції)
Характер повноважень (юридичний статус)	1) міжнародні 2) наднаціональні
Характер діяльності	1) регулювальні 2) контрольні 3) координаційно - інформаційні 4) консультативні
Період функціонування	1) тимчасові 2) постійні
Порядок вступу до організації	1) відкриті 2) закриті

Найвагомішим критерієм типізації міжнародних організацій визнано членство держав, згідно з яким організації поділяються на **міждержавні (МДО)** та **недержавні (НДО)**.

Міжнародні міждержавні організації (МДО) – об'єднання держав, які створені на основі міжнародної угоди, оформлені в систему постійно діючих органів, мають визначену та погоджену мету, міжнародну правосуб'єктність і засновані згідно з нормами міжнародного права.

Міжнародні недержавні організації (НДО) – організаційно оформлені за спільними або близькими соціальними, політичними, економічними, ідейними, професійними та іншими інтересами об'єднання різних громадських угруповань з різних країн.

Деякі організації не можуть бути прямо віднесені до МДО чи НДО. Наприклад, Міжнародна організація праці (МОП) як міждержавна організація складається з представників урядів, але також включає представників професійних спілок та робітників, або Інтерпол – недержавна асоціація понад 100 країн, в якій, проте, беруть участь як поліцейські професійні органи, так і державні установи. Організації такого типу прийнято називати змішаними. Офіційний же стан організації визначає наявність установчої угоди між країнами – у міждержавних організацій або

її відсутність – у недержавних.

Іншим важливим критерієм типізації організацій є географічне охоплення. За ним вирізняють глобальні, регіональні та субрегіональні організації:

Глобальні – це організації, членами яких є представники всіх (чи майже всіх) країн світу або регіонів.

Регіональні – це організації, в роботі яких бере участь велика кількість представників певного регіону;

субрегіональні – організації, утворені з представників невеликої кількості одного або різних регіонів (Центральноєвропейська ініціатива, Організація Чорноморського економічного співробітництва).

Універсальні – організації, які охоплюють широке коло відносин між членами (економічних, політичних, культурних тощо); це багатоцільові установи.

Спеціальні – організації, які мають обмежені цілі, створені для співробітництва в одній галузі (наприклад праці, охорони здоров'я, цивільної авіації тощо) або охоплюють певний напрям діяльності (політику, науку, культуру, релігію тощо).

Наднаціональні організації – це утворення федеративного типу. Федерація – форма державного устрою, за якої держави, що входять у федерацію, мають як власні конституції, законодавчі, виконавчі та судові органи, так і наддержавні органи влади для вирішення спільних проблем.

3. Місце міжнародних організацій у системі регулювання МЕВ

Наприкінці ХХ століття з'явилась тенденція до зосередження ключових функцій по регулюванню та моніторингу важливіших процесів міжнародної економіки в рамках невеликої кількості організацій. Зростаючий процес посилення господарських взаємозв'язків та взаємозалежності держав потребує збільшення ролі багатостороннього регулювання світогосподарських зв'язків, масштаби та напрямки розвитку яких в значній мірі залежать від конкретних інтересів держав, політики їх уряду та діяльності державних органів.

Особливістю міжнародних організацій як суб'єктів системи міжнародних економічних відносин є те, що вони, поряд з державними органами, є *регуляторами* цих відносин. Крім того, на відміну від державних органів, деякі міжнародні організації виконують регулюючі функції на наднаціональному рівні (Міжнародний валютний фонд, Європейський Союз).

Як регулятори, міжнародні організації мають великий вплив на

розвиток і спрямованість міжнародних відносин, оскільки вони залучають в упорядкований процес чимало держав. По суті, сьогодні майже немає в світі держави, яка не була б членом якоїсь організації; більшість країн залучена зразу до декількох організацій.

Механізм регулювання міжнародних економічних відносин має два взаємопов'язані рівні: **національний та міжнародний**, кожному з яких властива певна система принципів, інституційно-правових структур, інструментів та методів управління.

Національному рівню відповідає система дій держави (уряду), що спрямована на регулювання зовнішньоекономічних відносин і використовує названі вище елементи (принципи, методи, інструменти).

На **міжнародному рівні** здійснюється погоджений вплив двох або більше держав на економічні відносини між країнами взагалі або на окремі їх форми (міжнародну торгівлю, міжнародну міграцію робочої сили, експорт та імпорт капіталу тощо). Цей рівень механізму регулювання являє собою систему координації зовнішньоекономічних політик кожної з країн та окремих дій, які потребують колективного міжнародного регулювання.

Елементами регулювання міжнародних економічних відносин виступають:

- принципи управління як фундаментальні правила, що характеризують певну «ідеологію» підходу до міжнародних відносин в економічній сфері;
- інституційно-правові структури як сукупність міжнародних та національних норм, правил, звичаїв та угод, що регламентують здійснення співробітництва;
- інструменти та методи управління як сукупність конкретних заходів впливу на окремі процеси, наприклад валютні курси, субсидії, митні тарифи, квоти і ліцензії на експорт та імпорт, система встановлення цін на товари й послуги для міжнародного обміну тощо.

Координація економічних дій – процес погодження певних параметрів національних економічних політик з метою регулювального впливу на світогосподарські, регіональні чи функціональні зв'язки.

Залежно від кількості сторін, які беруть у цьому участь, координація міжнародної економічної діяльності може бути двосторонньою або багатосторонньою. Характерною рисою сучасного етапу розвитку міжнародних організацій є розширення їхньої компетенції і ускладнення структури.

3. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Завдання для практичних (семінарських) занять, самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Міжнародні організації в системі регулювання міжнародних економічних відносин</p> <p>1.1. Основні етапи розвитку системи міжнародних організацій</p> <p>1.2. Типізація міжнародних організацій</p> <p>1.3. Місце міжнародних організацій у системі регулювання МЄВ</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснити найважливіші причини створення міжнародних організацій; - ознайомитися з понятійним апаратом дисципліни міжнародні організації; - назвати причини виникнення міжнародних організацій; - зробити доповідь-екскурс за темою «Особливості сучасного етапу розвитку міжнародних організацій»; - провести аналіз історичних коренів досліджень і засад формування уявлень про міжнародні організації; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	2
2	<p>Тема 2. Механізм функціонування міжнародних організацій</p> <p>2.1. Правові норми і принципи функціонування міжнародних організацій</p> <p>2.2. Цілі, функції та структура міжнародних організацій</p> <p>2.3. Механізми впливу міжнародних організацій на країни -члени</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - визначити, в чому полягає відмінність між теоретичним уявленням про міжнародні організації, які існували у давнину та сучасними міжнародними організаціями; - охарактеризувати ключові пооження типізації міжнародних організацій; - мати уявлення про цілі, функції та структуру міжнародних організацій; 	2

	<ul style="list-style-type: none"> - довести, які механізми впливу міжнародних організацій на країни-члени; - зробити доповідь на тему: «Правові норми і принципи функціонування міжнародних організацій»; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	
3	<p>Тема 3. Міждержавні економічні організації</p> <p>3.1. Сутність та види міждержавних організацій</p> <p>3.2. Діяльність Організації економічного співробітництва й розвитку</p> <p>3.3. Консультативні групи держав</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - визначити, якою є сутність та види міждержавних організацій; - мати уявлення про функціонування та структуру загальноекономічних організацій; - охарактеризувати діяльність галузевих організацій; - зробити доповідь на тему: «Діяльність Організації економічного співробітництва й розвитку»; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	2
4	<p>Тема 4. Неурядові міжнародні організації</p> <p>4.1. Історія виникнення, сутність та види міжнародних неурядових організацій</p> <p>4.2. Організаційні структури неурядових економічних організацій</p> <p>4.3. Діяльність основних неурядових економічних організацій</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризуйте історію виникнення та основні функції міжнародних неурядових економічних організацій; - визначити, які організаційні структури мають неурядові економічні організації; - доведіть, що одним з напрямків фінансової діяльності міжнародних неурядових економічних організацій є функціонування Римського та Лондонського клубів; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. - зробити доповідь на тему: «Ліонські умови для реструктуризації зовнішнього боргу для країн з високим рівнем заборгованості» 	2
5	<p>Тема 5. ООН та міжнародне економічне співробітництва</p> <p>5.1. Цілі та принципи діяльності ООН</p> <p>5.2. Організаційно-функціональна структура ООН</p>	2

	<p>5.3. Спеціалізовані установи та соціально-економічні програми ООН</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризуйте цілі та принципи діяльності ООН; - наведіть організаційно-функціональну структуру ООН; - поясніть, які програми ООН діють в Україні і хто їх фінансує? - поясніть, членами яких спеціалізованих установ ООН є Україна? - зробити доповідь на тему: «Необхідність реструктуризації ООН в нових глобалізаційних умовах»; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	
6	<p>Тема 6. Міжнародні організації у сфері безпеки</p> <p>6.1. Організація Північноатлантичного договору (НАТО). Цілі і принципи діяльності</p> <p>6.2. Стратегічні концепції НАТО після закінчення «холодної війни».</p> <p>6.3. Історія створення ОБСЄ. Цілі і принципи.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати основні цілі та напрями створення НАТО; - навести організаційну структуру НАТО; - пояснити, якою є місія ОБСЄ і яку роль займає в стратегії організації проблема підтримки миру серед країн світового співтовариства; - зробити доповідь на тему: «Україна на шляху вступу до НАТО: проблеми та перспективи»; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	2
7	<p>Тема 7. Міжнародні валютно-фінансові організації</p> <p>7.1. Міжнародний валютний фонд. Функціональна структура, функції та напрями діяльності</p> <p>7.2. Група Світового банку.</p> <p>7.3. Регіональні банки розвитку.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати діяльність МВФ, його цілі та задачі; - навести функціональну структуру, функції на напрями діяльності МВФ; - проаналізувати кредитну діяльність МВФ відносно України; - підготувати доповідь на тему: «Проблеми зовнішньої заборгованості України та шляхи їх вирішення»; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та 	2

	виступи з вказаних питань.	
8	<p>Тема 8. Участь України в міжнародних організаціях</p> <p>8.1. Співробітництво України з міжнародними організаціями</p> <p>8.2. Діяльність міжнародних фінансових інститутів в Україні</p> <p>8.3. Курс на євроінтеграцію: правові та економічні аспекти співробітництва</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати участь України в міжнародних організаціях і визначити перспективи і проблеми членства; - проаналізувати співробітництво України з фінансовими організаціями, а саме з МВФ; - провести аналіз кредитної історії «стенд бай» і виявити наслідки та перспективи такого кредитування; - підготувати доповідь на тему: «Курс України до євроінтеграції: минуле, теперішній час та майбутнє»; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	2
	Разом:	16

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Міжнародні організації в системі регулювання міжнародних економічних відносин</p> <p>За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю. Робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.</p>	3
2	<p>Тема 2. Механізм функціонування міжнародних організацій</p> <p>За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю. Робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.</p>	3
3	<p>Тема 3. Міждержавні економічні організації</p> <p>Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання плану відповідей на</p>	3

	питання, робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.	
4	Тема 4. Неурядові міжнародні організації Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання плану відповідей на питання, робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.	3
5	Тема 5. ООН та міжнародне економічне співробітництва Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання плану відповідей на питання, робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.	3
6	Тема 6. Міжнародні організації у сфері безпеки За допомогою навчальної літератури, аналізу періодичних видань, Internet-ресурсів вивчити питання теми з метою підготовки до семінарського заняття.	4
7	Тема 7. Міжнародні валютно-фінансові організації Підготовка до семінарського заняття та поточної контрольної роботи за темою.	4
8	Тема 8. Участь України в міжнародних організаціях За допомогою лекційного матеріалу, аналізу періодичних видань, Internet-ресурсів вивчити питання теми з метою підготовки до семінарського заняття.	4
9	Підготовка контрольної роботи – індивідуального науково-дослідного завдання	15
	Разом	42

Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – семестрова контрольна робота з дисципліни «Міжнародні організації» присвячена вивченню закономірностей розвитку та функціонування міжнародних організацій.

Кожне індивідуальне науково-дослідне завдання – контрольна робота повинна містити:

1. Титульна сторінка.
2. Зміст.
3. Основна частина.
4. Список використаних джерел (не менше 15).

Загальний обсяг контрольної роботи – до 12 сторінок.

Текст контрольної роботи набирається на комп'ютері через 1,0 інтервал на стандартних аркушах формату А4 (210x297 мм). Поля з лівого боку – 25 мм, з правого – 15 мм, зверху – 15 мм, знизу – 15 мм. Абзацний відступ

повинен бути скрізь однаковий – 1,25 см. Друкування тексту проводиться державною мовою на одній стороні аркушу. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт.

Типова структура основної частини робіт, що присвячені вивченню закономірностей розвитку міжнародних організацій наступна:

- методи дослідження міжнародних організацій (загальнонаукові, історичні, конкретно-емпіричні, прогностичні, математичні, статистичні);
- загальні концепції розвитку міжнародних організацій (класичні, сучасні);
- правове регулювання міжнародних організацій (форми, принципи, функції, проблеми);
- основні суб'єкти міжнародних організацій (з зазначенням учасників);
- міжнародне співробітництво (моделі, типи);
- роль міжнародної безпеки в діяльності міжнародних організацій (сутність, параметри, види, основні загрози і механізм підтримання);
- тенденції розвитку міжнародних організацій в умовах глобалізації (етапи розвитку, прогноз).

Тематика індивідуальних (контрольних) робіт

1. Теоретико-методологічні засади діяльності міжнародних фінансових організацій в Україні
2. Пріоритетні завдання розбудови економіки держави в контексті співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.
3. Співробітництво України з МВФ, МБРР та ЄБРР в контексті її національних інтересів.
4. Міжнародні організації як інститути глобального управління.
5. Міжнародні неурядові організації як гравці глобального управління.
6. Формування фінансової архітектури: основні питання і можливі наслідки для України.
7. Доктрина «Вашингтонського консенсусу» – основа світової фінансової архітектури.
8. Необхідність перегляду концептуальних засад світової фінансової архітектури.
9. Місце і роль регіональних міжурядових інститутів у глобальному управлінні.
10. Глобальні інститути регулювання соціальних асиметрій.
11. Особливості формування бюджету ООН. Фонди, програми і робочі органи ООН.
12. Спеціалізовані установи ООН.
13. Автономні організації, пов'язані з ООН.
14. Україна в системі ООН і міжнародних організаціях.

15. Основні аспекти діяльності і структурної організації Латиноамериканської економічної системи (СЕЛА).
16. Основні аспекти діяльності і структурної організації Латиноамериканської організації з енергетики (ЛАОЕ).
17. Основні аспекти діяльності і структурної організації Латиноамериканської асоціації інтеграції (ЛАІ).
18. Основні аспекти діяльності і структурної організації Карибського співтовариства і Карибського спільного ринку (КАРІКОМ).
19. Основні аспекти діяльності і структурної організації Організації східнокарибських держав (ОСКД).
20. Основні аспекти діяльності і структурної організації Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА).
21. Основні аспекти діяльності і структурної організації Спільного ринку Східної та Південної Африки (КОМЕСА).
22. Основні аспекти діяльності і структурної організації Південноафриканського співтовариства розвитку (САДК).
23. Основні аспекти діяльності і структурної організації Митного та економічного союзу Центральної Африки (ЮДЕАК).
24. Основні аспекти діяльності і структурної організації Східноафриканського (САБР) і Західноафриканського (БОАД) банків розвитку.
25. Основні аспекти діяльності і структурної організації Південного спільного ринку (МЕРКОСУР).
26. Специфіка кредитної політики МВФ в Україні.
27. Роль кредитів МБРР та ЄБРР в інвестиційній політиці трансформаційних процесів в Україні.
28. Технічна допомога як важливий компонент взаємодії України з МФО.
29. Динаміка надання міжнародними фінансовими організаціями кредитних ресурсів Україні
30. Практичні аспекти усунення проблемних питань валютно-кредитних відносин та удосконалення механізмів співпраці з міжнародними фінансовими організаціями

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Підготувати відповіді на контрольні запитання для перевірки знань

1. Опишіть хронологію створення ООН.
2. Назвіть цілі ООН. На яких принципах ґрунтується діяльність організації?
3. Хто може бути членом ООН? Як визначаються розміри внесків учасників? Наведіть приклади.
4. Як формується і використовується бюджет ООН?

5. Які напрями оновлення ООН запропоновані Генеральним секретарем ООН на 51-й сесії ГА ООН?

6. Накресліть та опишіть принципову схему організаційної структури ООН.

7. Охарактеризуйте склад і напрями діяльності головних органів ООН (Генеральної Асамблеї, Ради Безпеки, Економічної і соціальної ради, Ради з опіки, Міжнародного суду та Секретаріату).

8. Як побудована робота Генеральної Асамблеї ООН?

9. Розкрийте сутність регіональних економічних комісій ООН. Навіть і охарактеризуйте існуючі регіональні економічні комісії ООН.

10. Які групи міжурядових, установ, пов'язаних з ООН, можна виокремити та які організації їх утворюють? Охарактеризуйте взаємозв'язок цих організацій з органами ООН.

11. Назвіть і охарактеризуйте організації, що належать до групи спеціалізованих установ ООН. У чому полягає особливість їх статусу / діяльності?

12. Які структурні одиниці належать до групи «програми і робочі органи ООН»? У чому полягає особливість їх статусу і діяльності? Які з них працюють в економічній сфері?

13. Охарактеризуйте основні напрями співробітництва України / ООН та участі України в діяльності ООН.

14. Визначте принципи, на яких ґрунтується діяльність організацій системи ООН.

15. Надайте хронологію створення ООН.

16. У чому полягає особливість статусу і діяльності організацій, що належать до групи спеціалізованих установ ООН?

17. Проаналізуйте принципову схему структури ООН.

18. Визначте склад та напрями діяльності головних органів ООН.

19. Сформулюйте особливості діяльності регіональних економічних комісій ООН.

20. Надайте характеристику проектів реформування системи ООН.

21. Обґрунтуйте найефективнішу модель ООН. З чим, на Ваш погляд, це пов'язано?

22. Визначте місце і роль ООН у системі міжнародного економічного співробітництва.

23. Що є об'єктом діяльності регіональних галузевих глобальноуніверсальних інститутів?

24. Які інститути створюють систему міжнародних організацій, що здійснюють координацію і багатостороннє регулювання міждержавних торговельно-економічних відносин?

25. Визначте основні напрями діяльності в сфері міждержавних торговельно-економічних відносин.

26. Визначте міжнародні організації у сфері торгівлі, що належать до глобально-універсальних.

27. Які організації торговельного спрямування належать до

регіональних?

28. Визначте міжнародні товарні організації, що відіграють важливу роль на окремих світових товарних ринках.

29. Визначте серед регіональних організацій ті, що мають найбільш розвинуту торговельну функцію.

30. Охарактеризуйте особливості історії створення Генеральної асоціації з тарифів і торгівлі (ГАТТ).

31. Назвіть цілі, функції та керівні органи ГАТТ.

32. Визначте принципи, на яких ґрунтуються Генеральна угода і діяльність організації.

33. З яких основних частин та статей складається Генеральна угода з тарифів і торгівлі?

34. У чому полягають основні положення щодо торгівлі товарами згідно з угодами Уругвайського раунду?

35. Охарактеризуйте торговельні раунди ГАТТ.

36. Яка історія створення Світової організації торгівлі (СОТ)?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дайте відповідь на тести:

1. З нових підходів до вивчення системи міжнародних економічних відносин (МЕВ) вкажіть основоположний, що виник в Україні з одержанням незалежності:

- 1) Інтеграція України до світового господарства
- 2) Використання світового досвіду МЕВ
- 3) Україна – самостійний суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності
- 4) Необхідність законодавчої бази та інфраструктури МЕВ

2. Рік вступу України до складу СОТ:

- 1) 2008
- 2) 2001
- 3) 1995
- 4) 1993

3. Рік вступу України до складу ОБСЄ:

- 1) 1992
- 2) 1995
- 3) 1993
- 4) 1994

4. Україна є членом такої міжнародної організації, як:

- 1) Митний союз
- 2) НАТО
- 3) Рада Європи
- 4) Вишеградська трійка

5. Євросоюз надав Україні статус держави з перехідною економікою:

- 1) у 1994 році
- 2) у 1996 році
- 3) у 2004 році
- 4) 2006 році

6. Міжнародна організація, членом якої стала Україна у 1992 році:

- 1) Рада Європи
- 2) ЦЄІ
- 3) МВФ
- 4) СОТ

7. Яке з нижченаведених визначень характеризує міжнародну економічну взаємодію:

- 1) Стійкі економічні зв'язки на основі спільних, раніше розроблених намірів, закріплених в довгострокових економічних договорах
- 2) Найпростіші економічні зв'язки, що мають епізодичний характер, регулюються одноразовими угодами
- 3) Вищий рівень розвитку МЕВ, переплетіння економік країн, проведення погодження державної політики у взаємних економічних відносинах і у відносинах з третіми країнами
- 4) Тісні економічні зв'язки кооперативного типу на основі спільних, раніше розроблених і погоджених намірів, закріплених у довгострокових економічних договорах і угодах.

8. Яке з нижченаведених визначень характеризує міжнародне економічне співробітництво:

- 1) Стійкі економічні зв'язки на основі спільних, раніше розроблених намірів, закріплених в довгострокових економічних договорах
- 2) Найпростіші економічні зв'язки, що мають епізодичний характер, регулюються одноразовими угодами
- 3) Вищий рівень розвитку МЕВ, переплетіння економік країн, проведення погодження державної політики у взаємних економічних відносинах і у відносинах з третіми країнами
- 4) Тісні економічні зв'язки кооперативного типу на основі спільних, раніше розроблених і погоджених намірів, закріплених у довгострокових економічних договорах і угодах.

9. На якому з означених рівнів розвитку МЕВ його суб'єктами виступають окремі країни:

- 1) Мікроекономічний
- 2) Макроекономічний
- 3) Інтернаціональний
- 4) Немає вірної відповіді

10. Найвищого ступеня економічної і політичної інтеграції досягла організація:

- 1) ООН
- 2) ЄС
- 3) АСЕАН

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Механізм регулювання міжнародних економічних відносин.
2. Координація економічних дій в міжнародних відносинах: об'єкти, види.
3. Історія виникнення та етапи розвитку міжнародних організацій.
4. Основні риси сучасного етапу розвитку міжнародних організацій.
5. Підходи до визначення поняття “міжнародна організація”. Критерії віднесення організації до категорії “міжнародна”?
6. Види міжнародних організацій, їх спільні і відмінні риси.
7. Міжнародні конференції та їх класифікація.
8. Типи міжнародних організацій і їх особливості.
9. Право міжнародних організацій, його види і суть.
10. Розподіл повноважень між міжнародними організаціями та їх членами.
11. Сутність наднаціональних міжнародних організацій та механізм їх впливу на країни-члени.
12. Види рішень міжнародних організацій та процес. Процедура прийняття рішень.
13. Методи і технічні прийоми прийняття рішень в міжнародних організаціях.
14. Технічні прийоми прийняття рішень в міжнародних організаціях.
15. Поняття та статус міжнародних службовців міжнародних організацій.
16. Правові основи створення та функціонування постійних представництв держав-членів при міжнародних організаціях.
17. Правові основи створення та функціонування місій постійних спостерігачів при міжнародних організаціях.
18. Сутність, види та функції міждержавних організацій.
19. Порядок створення міждержавних організацій.
20. Організаційні структури міжнародних організацій.
21. Міжнародні неурядові організації: правовий статус, сутність, види, форми діяльності.
22. Роль неурядових організацій в системі регулювання міжнародних економічних відносин.
23. Участь України і міжнародних неурядових організаціях.
24. Історія створення Міжнародного комітету Червоного Хреста. Організаційні засади діяльності, інституційна структура та функції.
25. Міжнародний олімпійський комітет: основні завдання та організаційна структура.
26. Організація Економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР): дата, цілі створення і діяльність організації.
27. Європейський Союз: історія створення, членство та організаційна структура.
28. Основні засади та цілі діяльності ЄС.
29. Сучасний стан співробітництва України з Європейським Союзом.
30. Правові основи співробітництва України з Європейським Союзом.

31. Створення Європейської Асоціації Вільної Торгівлі (ЄАВТ). Членство у ЄАВТ та основні цілі.
32. Створення Центральноєвропейської ініціативи (ЦЄІ). Членство та основні цілі діяльності.
33. Участь України в ЦЄІ.
34. Співдружність Незалежних Держав (СНД): історія створення, проголошені цілі і принципи діяльності, міжнародні угоди між членами.
35. Створення субрегіональних угруповань в СНД.
36. Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС): історія створення, склад, цілі і напрямки співробітництва.
37. ГУАМ: історія та мета створення. Еволюція та сучасний стан діяльності.
38. Європейський економічний простір: мета створення, принципи організації, перспективи розвитку.
39. Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС): дата і цілі створення, склад, діяльність, перспективи розвитку.
40. Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН): історія створення, мета, сучасна діяльність.
41. Ліга арабських держав: історія створення склад, діяльність.
42. Карибське співтовариство і Карибський спільний ринок (Каріком).
43. Історія створення, цілі та принципи діяльності ООН.
44. ООН: структура організації, головні органи і їх компетенція.
45. Фінансове забезпечення діяльності ООН.
46. Реформування ООН.
47. Призначення регіональних економічних комісій ООН. Європейська економічна комісія (ЄЕК) і напрями її діяльності.
48. Спеціалізовані установи ООН, специфіка їх статусу. Основні спеціалізовані установи в економічній сфері діяльності.
49. Програми і робочі органи ООН, специфіка їх статусу. Основні програми і робочі органи в сфері економіки.
50. Історія та сучасний стан співробітництва України з ООН.
51. Система міжнародних організацій з регулювання світової торгівлі.
52. Конференція ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД): дата, мета створення, діяльність.
53. Міжнародна торговельна палата (МТП): створення, членство, діяльність.
54. Африканські регіональні організації торговельного спрямування.
55. Американські регіональні організації торговельного спрямування.
56. Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК): цілі створення, організаційна структура, діяльність.
57. Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА): історія та мета створення, членство, діяльність.
58. Південний спільний ринок (МЕРКОСУР).
59. Міжнародні товарні організації: специфіка утворення та функціонування, перелік основних організацій.
60. Міжнародна організація із стандартизації (ІСО): дата і мета створення, організаційна структура, напрямки діяльності.

61. Міжнародна електротехнічна комісія (МЕК).
62. ГАТТ: цілі, функції та принципи організації, процедура ведення багатосторонніх торговельних переговорів, результати Уругвайського раунду.
63. Світова організація торгівлі (СОТ): організаційна структура, механізм приєднання до СОТ.
64. Приєднання України до СОТ.
65. Особливості регулювання торгівлі послугами згідно до договорів Уругвайського раунду.
66. Основні положення Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності. (ТРИПС).
67. Галузеві міжнародні організації.
68. Система міжнародних валютно-кредитних організацій.
69. Передумови і мета створення Міжнародного валютного фонду (МВФ)
70. МВФ: членство та організаційна структура.
71. Цілі діяльності МВФ, функції та механізми фінансування.
72. Членство України у МВФ. Еволюція, напрямки, поточний стан та перспективи співробітництва України з МВФ.
73. Група Світового банку.
74. Розподіл функцій між МВФ та Світовим банком
75. Створення Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР). Основна мета діяльності МБРР, членство та організаційна структура.
76. Джерела фінансових ресурсів МБРР. Цілі діяльності МБРР, види та умови надання кредитів.
77. Еволюція, поточний стан, напрямки та перспективи співробітництва України з МБРР.
78. Створення Міжнародної асоціації розвитку (МАР). Основна мета та умови отримання кредитних коштів МАР.
79. Створення Міжнародної фінансової корпорації (МФК). Основна мета та умови отримання кредитних коштів МАР.
80. Цілі діяльності МФК, функції та механізми фінансування.
81. Членство України у МФК. Напрямки, поточний стан та перспективи співробітництва України з МФК.
82. Створення Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій (БАГІ). Основна мета діяльності та механізми досягнення цілей.
83. Створення Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних спорів (МЦУІС). Основна мета та напрями діяльності.
84. Створення Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР). Основна мета створення та структура капіталу.
85. Основні функції та умови кредитування ЄБРР.
86. Організаційні та процедурні засади Європейського банку реконструкції та розвитку щодо розгляду, підготовки та реалізації проєктів в Україні.
87. Поточний стан та перспективні напрямки співробітництва України з ЄБРР.
88. Створення Європейського інвестиційного банку (ЄІБ). Членство та

основні задачі діяльності ЄІБ.

89. Поточний стан та перспективні напрямки співробітництва України з ЄІБ.
90. Створення Північного інвестиційного банку (ПІБ). Членство та основні задачі діяльності ПІБ.
91. Поточний стан та перспективні напрямки співробітництва України з ПІБ.
92. Створення Чорноморського банку торгівлі і розвитку (ЧБТР). Основна мета створення та напрями діяльності.
93. Поточний стан та перспективні напрямки співробітництва України з ЧБТР.
94. Правове забезпечення підготовки та реалізації проектів міжнародних фінансових організацій в Україні.
95. Створення Банку міжнародних розрахунків (БМР). Основна мета створення та функції.
96. Організації з регулювання зовнішньої заборгованості: Паризький клуб, Лондонський клуб.

РЕКОМЕНДОВАНЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основна література

1. Міжнародні організації: навчальний посібник / А. П. Голіков, С. Гасім, О. В. Журавльов – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. 120 с.
2. Алексеева Т. І. Міжнародні організації. Навчальний посібник / Т. І. Алексеева – Харків. Вид. ХНЕУ, 2006. 200 с.
3. Міжнародні організації [Текст]: навч. посіб. / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець; М-во освіти і науки України, Вищ. навч. закл. Укоопспілки, Львів. комерц. акад. – К.: Центр учб. л-ри, 2011. 280 с.
4. Скрипник О. М. Історія міжнародних організацій. Навчальний посібник / О. М. Скрипник – Умань: ПП Жовтий О.О., 2011. 226 с.
5. Україна в міжнародних організаціях : підручник / О. С. Кучик – Л.: Львівський університет імені І. Франка, 2014. 156 с.
6. Козак Ю. Г., Ковалевський В.В. Кутайні З. та ін. Міжнародні організації: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. 278с.
7. Кучик О. С., Суховолець І. Р., Сельмах А. Б., Литвин Г., Тюшка А. Міжнародні організації: навч. посібник / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Факультет міжнародних відносин / О. С. Кучик (ред.). – 2-е вид., переробл. і доп. – К. : Знання, 2007. 749 с.
8. Ковалевський В.В. Козак Ю.Г. та ін. Міжнародні організації: Навчальний посібник / За ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В.. – Київ: ЦУЛ, 2003. 345 с.

9. Кістерський Л., Бурляй А. Україна і міжнародні валютно-фінансові організації // Міжнародні фінанси: Підручник / О.І. Рогач, А.С. Філіпенко, Т.С. Шемет та ін.; за ред. О.І. Рогача. – К.: Либідь, 2003. 784 с.

10. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003.

11. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.Ф. Міжнародні організації: Навч. посібник. – Вид. 2 перероб. і доп. – К.:КНЕУ, 2001. 314 с.

12. Шреплер Х.-А. Международные экономические организации: Справочник. –М.: Междунар. отношения, 1999. 217 с.

Допоміжна література

13. Ольхович-Новосадюк М. М. Україна та міжнародні організації [Текст]: навч. посіб. / М. М. Ольхович-Новосадюк, Ю. І. Рудакевич; Львів. Нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л.: Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка, 2011. 120 с.

14. Ukraine and international organizations [Text]: навч. посіб. / Н. Микитенко, Н. Івасів, О. Милик, С. Веселівська; Львів. Нац. ун-т ім. І. Франка. Л.: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. 324 с.

15. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голіков, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.

16. Світова економіка : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 282 с.

17. Амеліна І. В. Міжнародні економічні відносини [Текст]: навч. посібник / І. В. Амеліна, Т.Л. Попова, С.В. Владимиров – К. : «Центр учбової літератури», 2013. 256 с.

18. АСЕАН в системе международных экономических отношений / С. А. Былиняк и др.; РАН. Ин-т востоковедения. – М.: Наука, 1994. 145 с.

19. Ашавский Б.М. Межправительственные конференции. – М.: Междунар. отношения, 1980. 256 с.

20. Бабаев Я С. Международное агентство по атомной энергии (МАГАТЕ). – М., 1987. 178 с.

21. Борко Ю. Европейский Союз: углубление и расширение интеграции // МЭ и МО. – 1998. – № 8.

22. Будзінський Т. Закономірності європейської інтеграції: від економіки до політики // Економіст. – 1999. – № 2.

23. Бутрос Бутрос Гали. Укрепление потенциала Организации Объединенных Наций // МЭ и МО. – 1993. – № 4.

24. Валитова Т., Вардомский Л. О причерноморской интеграции //

Внешняя торговля. – 1992. – № 1.

25. Виноградова Л. Экономическая интеграция в СНГ и опыт Третьего мира // МЭ и МО. – 1995 . – № 9.

26. Всемирная торговая организация (справочно-аналитический обзор) // Внешняя торговля.. – 1999. – № 3. – С.4-7.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

27. Асоціація політичних консультантів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.piar.kiev.ua>.

28. Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.iweir.org.ua>.

29. Інститут Євро-Атлантичного співробітництва. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ieac.org.ua>.

30. Панченко М. Ю. Международный порядок: сущность и механизмы / М. Ю. Панченко. – М. : Журнал международных отношений и мировой политики, 2015. – Т. 13. – С. 11-15. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.jurnal.org/articles/2008/polit72.html>.

31. Чекаленко Л. Зовнішня політика України / Л. Чекаленко: підручник. – К. : КОНДОР, 2011. – 290 с. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1018108/>

32. Шпакович О. Місце міжнародних організацій у сучасній системі міжнародних відносин / О. Шпакович // Право України. – 2010. – № 12. – С. 186–192. –[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://catalog.uccu.org.ua/opacunicode/index.php?url=/auteurs/view/75290/source:default>

33. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ucerps.org>.

34. Український центр політичного менеджменту. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.politik.org.ua>.